

Враховуючи все вищевикладене, на нашу думку, ознаки систематичності у складі злочину за ст. 381-1 ККУ є не доцільними. Адже, на невиконання вказівок прокурора бувають як об'єктивні, так і суб'єктивні обставини. По-перше, не встановлено строки, протягом яких повинно бути вчинено діяння; по-друге, вказівки прокурора можуть містити необґрунтовану настанову; по-третє, вказівки прокурора мають бути по одній кримінальній справі чи декільком.

Отже, наведене дає можливість стверджувати, що систематичність у діях слідчого за ст. 381-1 ККУ, що є підставою для кримінальної відповідальності, фактично є необґрунтованою ознакою. Адже, це не є злочин, а лише проступок, за який накладається дисциплінарне стягнення. Як, бачимо доповнення цієї статті до ККУ є некоректним, а сама стаття підлягає декриміналізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність : матеріали між нар. наук.-практ. Конфю., 11-12 жовт. 2012 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. ред.) та ін. – Х.: Право, 2012.-632 с.
2. Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю з дня народження професора М. В. Салтевського (м.Одеса, 2 листопада 2012 року). - Одеса: Фенікс 2012.- 525 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України; Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям кримінального процесуального кодексу України" // Голос України.- 19 травня 2012 року.

Скрипник Антон Леонідович

курсант 3 курсу факультету міліції громадської безпеки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
м.Дніпропетровськ
Науковий керівник: Шаблистий В.В.
кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВУЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Умисна спільна участь у виконанні злочину кількох осіб, як правило становить більшу суспільну небезпеку, ніж вчинення злочину однією людиною. В Особливій частині Кримінального кодексу України (далі КК) конкретні склади злочинів описані, виходячи, як правило, з припущення їх вчинення однією особою – виконавцем злочину. Про те умисні злочини можуть бути вчинені не лише однією, але і в співучасті кількома особами. Умови кримінальної відповідальності за навмисне вчинення одного і того самого спільними зусиллями кількох осіб при розподілі між ними ролей (виконавець, організатор, підбурювач, пособник) описані в Розділі 6 Загальної частини КК, який набув чинності з 1 вересня 2001 року [1].

Об'єднання зусиль злочину дає можливість з більшим успіхом нейтралізувати опір жертви, втекти з місця події, приховати майно, здобути злочинним шляхом. Тому у деяких випадках умисна спільна кримінальна протиправна діяльність розглядається як кваліфікуюча обставина, що тягне за собою більш тяжку кваліфікацію злочину, або вважається обтяжуючою обставиною при призначенні покарання [2].

На думку В. І. Борисова, головними принципами кримінального права встановлено відповідальність лише за наявності декількох осіб при вчиненні злочину підвищує небезпечність самого злочину, полегшує його вчинення і приховування. Коли діють дві або більше особи, то вони підтримують один одного, що, природно, полегшує їм вчинення вини та особистий характер відповідальності.

Для того, щоб об'єктивно визначити, як і за що відповідатимуть особи, які безпосередньо у вчиненні об'єктивних ознак злочину не брали участі, і ті, що безпосередньо вчиняли злочин, яке особисте покарання слід призначити кожній особі, до КК України введений інститут співучасті [3].

Ось, наприклад, А. 28.10.2007 р., біля 12 год., перебуваючи в м. Черкаси, зустрівшись з особою матеріали відносно якої виділено в окреме провадження в зв'язку з її розшуком, уклав з нею угоду відповідно до якої він, за грошову винагороду в розмірі 1000 доларів США, позбавити життя С.

В цей же день А., як виконавець вказаного злочину, та зазначена вище особа матеріали відносно якої виділено в окреме провадження, як особа яка організовувала його вчинення, готуючись до вчинення вказаного злочину на невстановленому органом досудового слідства автомобілі, прибули в с Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської області де названа останньою особа показала А. домоволодіння в якому проживав С., а також вказала йому, що позбавити життя необхідно господаря саме цього домоволодіння, пояснивши, що той буде вдома у вечірній час.

Після цього вказані особи повернулись до м. Черкаси де, продовжили свої дії направлені на вчинення зазначеного злочину. При цьому особа матеріали відносно якої виділено в окреме провадження, керуючи підготовкою злочину та спрямовуючи дії А., передала останньому раніше нею підшукане знаряддя злочину - обріз гладкоствольної двохствольної мисливської рушниць із вертикально спареними стволами 12 калібру, моделі TS870 ТМ, виробництва Туреччини, який був споряджений двома патронами.

В цей же день, біля 16 год., А. запропонував К. щоб той посприям йому вчинити вказаний злочин, пообіцявши останньому поділитись отриманою грошовою винагородою. К. погодився з такою пропозицією.

Актуальність питань, які стосуються кваліфікації злочинів, вчинених у співучасті, визначається рядом обставин як теоретичного, так і практично-прикладного характеру.

При розкритті змісту співучасті слід встановлювати як об'єктивну, так і суб'єктивну сторону, або, інакше кажучи, об'єктивні і суб'єктивні ознаки форми злочину.

Об'єктивні ознаки цієї співучасті виражені в законі словами — злочин вчинено декількома особами спільно.

Об'єктивні ознаки співучасті полягають у тому, що:

1) співучасть є тільки там, де у злочині беруть участь хоча б двоє осіб.

Причому кожна з цих осіб повинна бути наділена ознаками суб'єкта злочину, тобто бути особою осудною і досягти віку кримінальної відповідальності. Співучасті немає, там, де діюча особа не має властивостей суб'єкта (малолітній, неосудний). При використанні допомоги неповнолітнього при вчиненні злочину хоча б іще не досягнувшого віку кримінальної відповідальності, може виникнути співучасть, якщо ця особа уже спроможна надати значної допомоги.

2) співучасть — це діяльність спільна. Спільність як об'єктивна ознака співучасті включає до себе такі три моменти:

а) злочин вчиняється спільними зусиллями усіх співучасників. Роль, функції кожного з співучасників можуть різнитися, але при цьому злочин — це наслідок загальної, спільної діяльності усіх співучасників, кожний з них зробив у вчинення злочину свій внесок;

б) наслідки, які досягаються в результаті вчинення злочину, є єдиними, неподільними, спільними для усіх співучасників. За ці наслідки відповідальність несуть усі співучасники, незалежно від тієї ролі, яку кожний з них виконував у

злочині. Обсяг відповідальності кожного співучасника і визначається в принципі тим, що вчинив виконавець злочину;

в) між діями співучасників і тим злочином, який вчинив виконавець, має місце причинний зв'язок, причому опосередкований, бо спільний результат досягається лише шляхом свідомої діяльності виконавця. Діяльність кожного співучасника повинна у часі передувати тому злочину, який вчиняє виконавець, вона створює для виконавця реальну можливість вчинити даний злочин. Виконавець же перетворює цю можливість у дійсність, спричиняючи необхідний наслідок [4, с.7].

Суб'єктивні ознаки співучасті — це умисна спільна участь у вчиненні злочину. В законі суб'єктивна сторона співучасті у злочині виражена такими словами - злочин вчиняється умисно і спільно. Лише за наявності умислу співучасник підлягає відповідальності не тільки за дії, які він сам вчинив, але й за результат дій усіх інших співучасників [5].

Умисний характер співучасті передбачає також усвідомлення співучасниками того, що їхніми спільними злочинними діями або за допомогою таких вчиняється один і той самий злочин. Поза цим положенням кожен із тих, хто бере участь у злочині, вчиняє самостійний злочин і відповідає в межах діяння, вчиненого ним особисто [6, с.24].

З цього випливає, що:

а) співучасть можлива лише в умисних злочинах;

б) усі особи, які беруть участь у злочині (усі співучасники), діють умисно.

Співучасть у діях конкретної особи, яка притягається до кримінальної відповідальності, можна встановити лише тоді, коли злочин учиняється двома чи більше особами умисно. Це положення безпосередньо закріплено в Кримінальному кодексі, який визначає співучасть як умисну спільну участь у скоєнні злочину. Тому суб'єктивна сторона співучасті передбачає лише умисну форму вини [7].

Єдність наміру всіх учасників (співучасників) щодо спільності їхніх дій і єдиного злочинного результату не означає обов'язкового збігу їх мотивів: злочинна діяльність кожного із співучасників може бути викликана різними спонуканнями. Відповідальність співучасників визначається з застосуванням відповідної частини чинного КК. Майже всі дослідники проблеми співучасті виокремлювали дві головні ознаки її об'єктивної сторони:

1) участь у вчиненні злочину двох або більше осіб;

2) спільність вчинення злочину.

Обидві ознаки безпосередньо впливають із визначення співучасті чинним законодавством, однак у розумінні їх в теорії та на практиці існували істотні суперечності, які, поглиблюються у процесі застосування норми чинного КК, що визначає поняття співучасті. Без розв'язання цих суперечностей навряд чи можна говорити про ефективне застосування інституту співучасті у боротьбі зі злочинністю [8].

Отже, співучасть - це особлива форма скоєння злочину умисно двома і більше суб'єктами, що має вищий рівень суспільної небезпеки. Однією з обов'язкових умов для визнання злочину вчиненим у співучасті є умисна спільна участь у його скоєнні щонайменше двох осіб, кожна з яких:

1) осудна;

2) досягла віку, з якого, відповідно до КК, може наставати кримінальна відповідальність;

3) вчинила винне, передбачене КК, суспільне небезпечне діяння (дія або бездіяльність).

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Станом на 1 вересня 2012р.
2. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_pravo/2012_1/files/LA112_28.pdf
3. <http://ukr-pravo.at.ua/index/0-958>
4. Козлов А. П. Соучастие. Традиции и реальность. — СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2008р. — С. 7.
5. http://www.e-college.ru/xbooks/xbook023/book/index/index.html?go=part-016*page.htm
6. Селецький С.І. Кримінальне право України. Загальна частина. Навчальний посібник, 2008р. – С. 24.
7. http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/books/_book-689.htm
8. <http://referatus.com.ua/istoriya-teoriya-derzhavi-i-prava/spivuchast-u-zlochini/?page=2>.

Городенець Анатолій Олександрович
курсант 4 курсу факультету з підготовки слідчих
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
м. Дніпропетровськ
Науковий керівник: Однолько І.В.
кандидат юридичних наук

ЩОДО КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНЮЄ ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ

Проблема тероризму є великою проблемою для міжнародної спільноти. Вчинення терористичного акту має величезний негативний вплив не тільки на коло обмежених осіб, як то за територією, як то за державою чи відносно представників певної групи людей, наслідки його вчинення набагато ширші за проблему країни – це загальносвітова проблема, яка потребує нагального вирішення.

Говорити про тероризм, як масове явище в Україні, не має підстав, але ряд подій, які сталися в 2012 році і раніше говорять, що тероризм, як крайня міра виявлення непокори, набуває поширення. Беручи до уваги сумний досвід інших країн, в тому числі Російської Федерації та США, ми задумуємося про необхідність профілактики тероризму і в тому числі, з'ясування осіб, які схильні до вчинення терористичного акту. Для цього потрібно з'ясувати питання щодо кримінологічної характеристики особи, що вчинює терористичний акт [2, С.12].

Терористичний акт (від лат. — страх, жах) є одним із найнебезпечніших злочинів проти громадської безпеки. Він створює загальну небезпеку, може заподіювати або заподіює значну чи тяжку шкоду життю і здоров'ю ні в чому не винним людям, власності, довкіллю, нормальному функціонуванню органів влади, підприємств, установ чи організацій, характеризується невиборним використанням зброї, жорстокістю, насильством, здатний дестабілізувати соціально-політичну обстановку в суспільстві чи в окремих регіонах, дезорганізувати роботу органів влади, викликати у населення паніку, шок, почуття напруги, незахищеності і громадського неспокою, тривоги і занепокоєння, посіяти страх і безпорадність тощо [3, С.22].

Науковці України, зокрема В.Ємельянов визначає тероризм як загальнонебезпечні дії або загроза ними, що вчинюються публічно і посягають на суспільну безпеку та спрямовані на створення в соціальній сфері обстановки страху, непокою, пригніченості з метою прямого або непрямого впливу на прийняття будь-якого рішення чи відмови від нього в інтересах винних [2, С.17].